

Toepassing van abstracte schadebegroting bij leidingschade. Mag een netbeheerder uitgaan van haar eigen tarief voor storingsherstel?

VAST 2020 / N-0018

Hoge Raad

21 februari 2020, 18/03080

mr. Streefkerk, mr. Tanja-van den Broek, mr. Du Perron, mr. Kroeze, mr. Sieburgh
P-G Langemeijer

Rechtsvraag

Moet in het kader van de abstracte schadebegroting worden uitgegaan van de (hogere) gemiddelde (eigen) tarieven van netbeheerders of van het (lagere) gemiddelde tarief dat Nederlandse aannemingsbedrijven hanteren?

In het kort

Bij grondwerkzaamheden veroorzaken aannemers regelmatig schade aan de gas- en elektriciteitsnetten van Liander. Bij het herstellen van die schades verricht Liander zelf het storingsherstel. Zij vordert van de veroorzakende aannemers vergoeding conform het door haar gehanteerde tarief. Meeùs is verzekeringstussenpersoon en wikkelt die schades, namens de via haar verzekerde aannemers, af. Meeùs is van mening dat zij niet het – hogere – tarief dat Liander hanteert hoeft te vergoeden, maar dat conform de abstracte schadebegroting uit moet worden gegaan van het tarief dat een representatieve groep Nederlandse aannemingsbedrijven voor soortgelijke werkzaamheden hanteert. Partijen hebben afgesproken die vraag bij prorogatie (zie artikel 329 Rv) aan het hof voor te leggen. Het hof heeft de vordering van Liander afgewezen. Het hof heeft geoordeeld dat bij toepassing van de abstracte schadeberekening zoveel mogelijk zal moeten worden geabstraheerd van de omstandigheid dat werkzaamheden die zien op storingsherstel verricht worden in een beperkte en zeer sterk gereguleerde markt. Liander gaat in cassatie. De Hoge Raad oordeelt dat de klacht van Liander terecht is. Bij zijn oordeel gaat de Hoge Raad ervan uit dat het storingsherstel alleen door eigen medewerkers van Liander kunnen worden verricht. Als dat het geval is, mag van die omstandigheid niet worden geabstraheerd. Dat zou te veel in strijd komen met het uitgangspunt dat de werkelijke schade van de benadeelde moet worden vergoed.

Noot

1. Dit arrest gaat over de toepassing en reikwijdte van de hoofdregel en uitzondering bij het begroten van schade. In het schadevergoedingsrecht geldt de hoofdregel dat de benadeelde

zoveel mogelijk in de toestand moet worden gebracht waarin hij zou hebben verkeerd als de schadeveroorzakende gebeurtenis zou zijn uitgebleven. Dit betekent dat concrete schadebegroting uitgangspunt is: bij begroting van de schade wordt rekening gehouden met alle omstandigheden van het geval. Als uitzondering kan worden genoemd dat bij bepaalde vormen van schade wordt geabstraheerd van de situatie van de benadeelde. Dit is het geval bij zaakschade. Een bekend voorbeeld is het berekenen van autoschade. De eigenaar van een beschadigde auto heeft recht op vergoeding van de objectieve herstelkosten. Dat de eigenaar automonteur is en de schade (goedkoper) zelf herstelt blijft buiten beschouwing. Ook de Hoge Raad verwijst in het arrest naar twee uitspraken over autoschade: HR 26 oktober 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX0357 (waarin het ging over de vraag of een leasemaatschappij recht had op vergoeding volgens de standaardprijzen, waarbij de korting die zij bij een schadeherstelbedrijf had bedongen buiten beschouwing bleef) en HR 10 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:208 (waarin vergoeding van de dagwaarde bij total loss centraal stond).

2. In deze casus zijn Liander en Meeùs het erover eens dat een abstracte schadeberekening moet worden gehanteerd en dat het erom gaat welk bedrag een 'bekwaam reparateur' in rekening zou hebben gebracht. Partijen verschillen alleen van mening over hoe het tarief dat voor die werkzaamheden in rekening mag worden gebracht moet worden berekend.

3. Liander heeft bij het hof een verklaring voor recht gevorderd, dat de door haar gehanteerde uurtarieven aan de geldende rechtsmaatstaven voldoen als die tarieven niet wezenlijk afwijken van die, welke door *'een representatieve groep van Nederlandse beheerders van gas- en elektriciteitsnetten voor de werkzaamheden van het eigen personeel in rekening worden gebracht'*. Meeùs heeft in reconventie een grotendeels gelijke verklaring voor recht gevorderd, met dit verschil dat de tarieven die Liander hanteert voldoen aan de geldende maatstaven als deze niet hoger zijn dan het gemiddelde tarief *'dat een representatieve groep Nederlandse aannemingsbedrijven in soortgelijke gevallen in rekening brengt'*.

4. Het hof heeft de vordering van Liander afgewezen. Volgens het hof moet bij toepassing van de abstracte schadeberekening zoveel mogelijk worden geabstraheerd van de omstandigheid dat werkzaamheden die zien op storingsherstel in een beperkte en zeer sterk gereguleerde markt. Het hof vervolgt (weergegeven in de samenvatting van de Hoge Raad in 2.5): *'Met dit uitgangspunt is niet goed verenigbaar om rekening te houden met de omstandigheid dat Liander (en de andere netbeheerders) bij uitsluiting in eigen beheer storingen detecteren en herstellen, waarbij zij geen rekening houden met de objectief te berekenen kosten die gemiddeld op de vrije markt met dergelijke herstelreparaties gemoeid zijn.'* Volgens het hof moeten niet de tarieven die netbeheerders zelf hanteren het uitgangspunt zijn, maar zou moeten worden gezocht naar wat commerciële bedrijven voor dergelijke werkzaamheden in rekening zouden brengen als een dergelijke vrije markt wel zou bestaan. Het hof geeft daarbij als suggestie te kijken naar de loonkosten van de storingsmonteurs bij netbeheerders, afgezet tegen de loonkosten van vergelijkbare monteurs bij andere bedrijven. Een oordeel heeft het hof hierover echter niet gegeven, omdat Liander dat niet had gevorderd.

5. De Hoge Raad oordeelt dat de klacht van Liander terecht is. Bij zijn oordeel gaat de Hoge Raad ervan uit dat het storingsherstel alleen door eigen medewerkers van Liander kunnen worden verricht. Als dat het geval is, mag van die omstandigheid niet worden geabstraheerd. Dat zou te veel in strijd komen met het uitgangspunt dat de werkelijke schade van de benadeelde moet worden vergoed.

6. Met deze uitspraak heeft de Hoge Raad een principiële oordeel gegeven over de grenzen aan een abstracte schadebegroting. Van bijzondere omstandigheden, die ertoe leiden dat de benadeelde meer dan de abstracte begrote schade lijdt, mag niet worden geabstraheerd. Deze redenering is goed te volgen. De abstracte schadebegroting is tenslotte de uitzondering op de hoofdregel dat alle schade van de benadeelde moet worden vergoed.

7. Liander had ook geklaagd over het oordeel van het hof dat een vrije markt ontbreekt en dat Liander onvoldoende objectieve aanknopingspunten heeft aangevoerd om de door haar te hanteren tarieven als juist te aanvaarden. Die klacht faalt. Volgens de Hoge Raad is het niet onbegrijpelijk dat het hof heeft geoordeeld dat de tarieven die Liander voor storingsherstel hanteert niet in een vrije markt tot stand komen omdat een dergelijke markt ontbreekt. In dit oordeel ligt volgens de Hoge Raad besloten dat de vergelijking met tarieven van andere netbeheerders onvoldoende objectief is, omdat niet duidelijk is waarop die tarieven berusten. Ook het oordeel van het hof over de toelichting van Liander op haar tarieven achtte de Hoge Raad niet onbegrijpelijk. Liander had wel factoren genoemd die haar tarief mede bepalen, maar geen inzicht heeft gegeven in de daaraan verbonden kosten of in de opbouw van de gehanteerde tarieven.

8. Het is de vraag in hoeverre partijen geholpen zijn met deze uitspraak. Liander en Meeüs wilden weten hoe het tarief voor storingsherstel moet worden vastgesteld. Zij wilden antwoord op dezelfde vraag, die door P-G Langemeijer in (2.1 van) zijn conclusie treft, wordt samengevat met: *'wie is hier 'de maatman'?* Die vraag is slechts ten dele beantwoord.

9. Liander zal blij zijn dat de Hoge Raad *in beginsel* toestaat dat het eigen tarief als 'maatman' kan gelden. Maar de Hoge Raad hanteerde bij dat oordeel wel de veronderstelling dat storingsherstel alleen door de eigen medewerkers van Liander kunnen worden verricht. Nu Meeüs dat (vermoedelijk nog steeds) betwist, is het debat daarover nog niet ten einde.

10. Daarnaast is het slot van r.o. 3.3.2 interessant: *'De door een storing veroorzaakte schade dient in zo'n geval te worden begroot op de naar objectieve maatstaven vast te stellen kosten die een netbeheerder maakt om een dergelijke storing met inzet van eigen medewerkers te verhelpen.'*

11. De Hoge Raad geeft hier aan dat de schade moet worden begroot door te kijken naar de *kosten* die een netbeheerder maakt en dat die kosten naar objectieve maatstaven moeten worden vastgesteld. Het simpelweg hanteren van het eigen *tarief* is dus niet toegestaan. En uit de overwegingen ten aanzien van de niet gehonoreerde klacht (zie hiervoor onder 7) volgt dat Liander nog het nodige zal moeten doen om de hoogte van haar tarief te onderbouwen.

Keywords

Abstracte schadebegroting
Concrete schadebegroting
Schadevergoedingsrecht

Vindplaatsen

[ECLI:NL:HR:2020:315](#)

[ECLI:NL:PHR:2019:1081](#)

Auteur(s)

Hugo Sloomweg

Interim jurist aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht

[LinkedIn](#)